

Lehdistötiedote 11.3.2002

Tutkimus nuorten työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä

Palkansaajien tutkimuslaitoksessa on valmistunut Ulla Hämäläisen tutkimus nuorten (15-29 -vuotiaiden) työllistymiseen vaikuttavista tekijöistä 1990-luvulla. Hämäläinen tarkastelee asiaa sekä yritysten että yksilöiden näkökulmasta käyttäen hyväkseen Tilastokeskuksen Vaikuttavuusaineistoa, jossa normaaliin työssäkäyntitilastoon on liitetty vero-, eläke-, koulutus- ja työvoimahallinnon rekistereistä saatavaa tietoa.

Tutkimus on tehty Palkansaajien tutkimuslaitoksessa, ja sen on rahoittanut Työsuojelurahasto.

Lisätietoja

Nuorempi tutkija Ulla Hämäläinen, puh. (09) 2535 7346, e-mail: Ulla.Hamalainen@labour.fi

Tiedottaja Heikki Taimio, puh. (09) 2535 7349, e-mail: Heikki.Taimio@labour.fi

Nuoret ovat yrityksille joustavaa työvoimaa

Suhdannelaskun alkaessa yritykset vähentävät ensimmäiseksi rekrytointeja ja jättävät määräaikaiset työsuhteet uusimatta. Nämä toimenpiteet koskettavat suhteellisesti eniten nuoria. Jos myös vakituisen henkilökunnan supistaminen katsotaan tarpeelliseksi, se aloitetaan irtisanomalla kaikkein nuorimpia työntekijöitä, joille yrityskohdasta osaamista on kertynyt vähiten. Toisaalta suhdanetilanteen kääntyessä myönteiseen suuntaan nuorten työvoiman kysyntä kasvaa suhteellisesti eniten. Nämä ilmiöt näkyvät selvästi oheisesta kuviosta, jossa erottuvat 1990-luvun alun lama-aika ja sitä seurannut nousukausi. Nuorten keskuudessa erityisen voimakkaasti suhdanetilanteen mukaan vaihteli juuri tutkinnon suorittaneiden työmarkkinoille tulevien työllistymistodennäköisyys.

Suhteellisesti eniten nuoria työllistivät majoitus- ja ravitsemustoiminta, kauppa sekä kiinteistö-, puhtaus- ja vuokraustoimiala. Teollisuuden sisällä selvästi keskimääräistä nuorisovaltaisemmaksi osoittautui korkean teknologian teollisuus, jossa yksi kolmasosa työvoimasta oli nuoria alle 30-vuotiaita. Aivan poikkeuksellista muihin toimialoihin verrattuna oli se, että korkean teknologian teollisuudessa nuorten osuus kaikista työntekijöistä pysyi vakaana laman aikana. Suuret yritykset tarjosivat pieniä yrityksiä enemmän aloituspaikkoja nuorille. Myös työn pysyvyys oli suurissa yrityksissä nuorten kannalta parempaa kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

Koulutuksen jälkeinen työllistyminen

Alueellinen työttömyysaste selitti hyvin merkittävästi työl-

listymiseroja muutoin identtisten työnhakijoiden välillä. Ennen 1990-luvun lamaa vallinneen korkeasuhdanteen aikana työllistymisen todennäköisyys oli tutkinnon suorittaneilla nuorilla jopa 50 %-yksikköä pienempi kaikkein korkeimman työttömyysasteen alueilla verrattuna matalimman työttömyysasteen alueeseen. Lama kuitenkin alensi tätä eroa 16-17 %-yksikköön.

Nuoren työllistymisen todennäköisyys oli sitä suurempi mitä korkeampi oli hänen suorittamansa tutkinto. Työllistyminen oli humanistisella alalla kaikkina aikoina heikompaa ja maa- ja metsätieteellisellä alalta valmistuneilla helpompaa kuin keskimäärin. Koulutusaloittaiset suhteelliset erot työllistymisessä vaihtelivat kuitenkin hyvin paljon sen mukaan miten suhdannevaihe ajoittui eri aikaan eri työnantajasektoreille. Koulutusalat, joilta valmistuneet työllistyivät pääsääntöisesti yksityiselle sektorille, kärsivät laman tullessa aikaisemmin kuin esimerkiksi opettajat ja hoitoalan tutkinnon suorittaneet, jotka työllistyivät lähinnä julkiselle sektorille.

Työllisyyden pysyvyys vastavalmistuneilla

Nuorten työllisyyden pysyvyyttä selittivät paljolti samat tekijät kuin tutkinnon suorittamisen jälkeistä alkuperäistä työllistymistäkin. Korkea koulutus paransi työllisyyden pysyvyyttä. Työllisenä pysymisen todennäköisyys erosi 16-26 %-yksikköä korkeimman ja matalimman työttömyysalueen välillä. 1990-luvun alussa naisilla oli keskimäärin pysyvämpiä työpaikkoja kuin miehillä, mutta julkisen sektorin työllisyyden käännyttyä laskuun nuorten, työmarkkinoille juuri tulleiden naisten työllisyys heikkeni eikä lopulta enää poikennut miesten työllisyyden pysyvyydestä.

Julkisella sektorilla ja siellä erityisesti julkisessa hallinnossa ja sosiaalivakuutuksessa nuorten työllisyys oli pysyvämpää kuin yksityisellä sektorilla huolimatta siitä, että julkisen sektorin työsuhteet olivat useammin määräaikaista. Yksityisellä sektorilla varsinkaan rakentaminen ei kyennyt tarjoamaan nuorille pysyviä työpaikkoja samassa määrin kuin muut toimialat.

Yleinen talouspolitiikka tärkeintä nuorten työllistymisongelmien kannalta

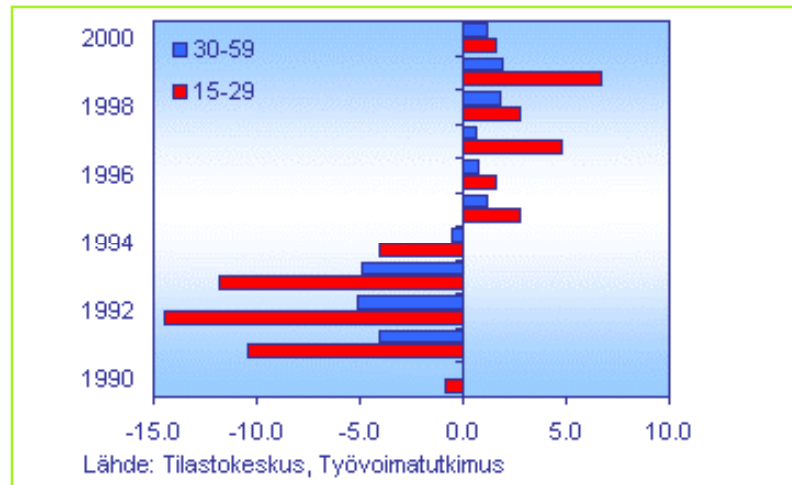
Koulutus- ja työvoimapolitiikka luovat edellytyksiä nuorten onnistuneelle sijoittumiselle työmarkkinoille. Koska kuitenkin suhdannevaihe on erittäin merkittävä työllistymistä selittävä tekijä nuorten työmarkkinoille tulijoiden kohdalla, niin yleinen työllisyyttä tukeva talouspolitiikka nousee keskeiseen asemaan. Kun työmarkkinoilla menee yleisesti hyvin, myös nuorilla työmarkkinoille tulijoilla menee hyvin.

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkastellaan nuorten asemaa työmarkkinoilla työllisyyden näkökulmasta. Tutkimuksessa kuvailaan ensin Työssäkäyntitilaston pohjalle luodun Vaikuttavuusaineiston valossa nuorten suhteellista asemaa ja sen muutoksia 1990-luvulla työmarkkinoilla. Nuorten työllistymiseen ja työllisenä pysymiseen vaikuttavia tekijöitä tarkastellaan sekä yritysten että yksilön näkökulmasta. Yritysten ominaisuuksista tarkastellaan mm. toimialan, yrityskoon, teknologia intensiteetin, työnantajasektorin (julkinen vs. yksityinen) merkitystä nuorten työllisyydelle. Yksilötekijöistä tarkastellaan koulutuksen ja aikaisemman työhistorian vaikutuksia yksilön työllisyyteen. Vaikuttavuusaineiston antamia tuloksia nuorten asemasta verrataan aikaisempien sekä empiiristen että teoreettisten tutkimusten tuottamiin tuloksiin.

Suhteellisesti eniten nuoria työllistävät majoitus- ja ravitsemustoiminta, kauppa sekä kiinteistö-, puhtaus- ja vuokraustoimiala. Majoitus- ja ravitsemustoiminnassa nuorten osuus oli ennen lamaa jopa 40 prosenttia kaikista alan työllisistä, mutta laman seurauksena nuorten osuus putosi noin kolmannekseen. Teollisuustoimialan sisällä korkean teknologian teollisuus osoittautuu sangen nuorisovaltaiseksi. Nuorten osuus työllisistä korkean teknologian teollisuudessa on lähes kolmannes eikä nuorten työllisyys laske tällä loholla koko tarkasteluperiodilla, kuten se tekee kaikilla muilla toimialoilla. Yrityksen kokoa tarkasteltaessa (henkilöstön lukumäärän mukaan) osoittautuu, että suuret yritykset ovat 1990-luvulla tarjonneet pieniä yrityksiä enemmän aloituspaikkoja työmarkkinoille tulijoille ja työpaikat ovat olleet pysyvämpiä kuin pienissä yrityksissä.

Työllisyyden muutokset ikäryhmittäin (%)*

*Työlliset on suhteutettu väestöön, jotta väestöryhmien koon muutokset eivät vaikuttaisi tuloksiin.

Yksilötekijöiden kohdalla tulee hyvin selkeästi esille, että noususuhdanteessa nuoret pystyvät toteuttamaan työuran alkuvaiheeseen liittyvää etsintää ja työsuhteiden suuri lukumäärä kuvaa tällöin lähinnä vapaaehtoisia siirtymiä työpaikasta toiseen. Laman aikaan nuorten työurista tulee selvästi repaleisempia. Suuri työsuhteiden lukumäärä on tällöin seurausta ei-vapaaehtoisista työmarkkinasiirtymistä työllisyyden ja työttömyyden välillä.

Kuvailevan osan jälkeen tutkimuksessa tarkastellaan tutkinnon suorittaneiden siirtymistä työmarkkinoille ja siirtymiseen vaikuttavia tekijöitä kolmeen eri suhdannelanteeseen ajoittuvan aineiston avulla. Onnistuneelle työelämään siirtymälle on asetettu kaksi kriteeriä: työllistyminen suhteellisen pian tutkinnon suorittamisen jälkeen sekä saavutetun työpaikan pysyvyys.

Nuorten työllisyys yleisesti on hyvin suhdanneherkkää. Erityisesti vastikään tutkinnon suorittaneiden työllistyminen vaihtelee hyvin suuresti suhdannelanteesta toiseen. Nopeaa työllistymistä valmistumisen jälkeen selittävät yksilötekijät sekä aluetta ja ennen kaikkea alueen työllisyytilannetta kuvaava työttömyysaste. Parisuhteessa elävät työllistyvät paremmin kuin yksin elävät. Lasten lukumäärällä tai iällä ei ole vastavalmistuneiden kohdalla vaikutusta työllistymiseen. Mitä korkeampi koulutus henkilöllä on sitä paremmin hän työllistyy tutkinnon jälkeen. Koulutusalan merkityksen tulkintaa vaikeuttaa se, että eri koulutusalojen välinen suhteellinen paremmuus eri ajanhetkinä määräytyy pitkälti tiettyjen toimialojen/työnantajasektoreiden kysyntätilanteen mukaan. Esimerkiksi hoitoalalla suoritetun tutkinnon vaikutus heijastelee lähinnä julkisen sektorin hoivapalvelujen kysyntätilannetta suhteessa muihin toimialoihin/työnantajasektoreihin, eikä niinkään hoitoalan koulutuksen suoraa työllisyyttä edistävää tai haittaavaa vaikutusta. Alueen työttömyystilanne johti ennen lamaa vallinneessa korkeasuhdanteessa jopa 50 %-yksikön eroon työllistymisen todennäköisyydessä kahden muutoin identtisen henkilön välillä toisen asues-

sa korkeimman ja toisen matalimman työttömyyden alueella. Työttömyysasteen merkitys on laman aikana ja sen jälkeen huomattavasti pienempi.

Työllisyyden pysyvyys vaikuttaa ensi näkemältä vähemmän suhdanneherkältä kuin tutkinnon suorittaneiden työllistyminen. Tutkinnon suoristusvuoden lopulla työllistyneistä seuraavan vuoden lopussa työllisinä oli tarkasteluajankohdasta riippumatta 70-77 prosenttia. Alimillaan työpaikan pysyvyys oli pahimman laman aikana vuonna 1993. Tarkempi analyysi osoittaa, että työllisyyden pysyvyyteen vaikuttavat pitkälti samat tekijät kuin edellä työllistymiseen. Työllistymisen kohdalla naisten ja miesten välillä ei ollut eroa, mutta työllisyyden pysyvyyden kohdalla laman ajoittuminen eri sektoreille eri aikaan johti lopputulokseen, että nuorten naisten työllisyys oli ennen lamaa ja sen alkuvaiheessa pysyvämpää kuin miesten, mutta julkisen sektorin ajautuminen lamaan vei naisilta heidän miehiä pysyvämmät työpaikkansa. Korkea koulutus lisää työllisyyden pysyvyyttä. Alueellinen työttömyysaste selittää myös työllisyyden pysyvyyttä. Muilta osin identtisten nuorten kohdalla työllisenä pysymisen todennäköisyys eroaa korkeimman ja alimman työttömyysasteen alueiden välillä 16-26 %-yksikköä. Yritystekijöistä

työnantajasektori on keskeinen nuorten työllisyyden pysyvyyden selittäjä. Julkisen sektorin työpaikat ovat olleet nuorten kohdalla luonteeltaan pysyvämpiä kuin yksityisen sektorin työpaikat huolimatta siitä, että julkisella sektorilla käytetään enemmän määräaikaista työsuhteita kuin yksityisellä. Toimialakohtaiset erot heijastelevat samaa kehitystä kuin työnantajasektorit. ■

Julkaisu

Ulla Hämäläinen:

Koulutuksesta työelämään

Nuorten työllistymiseen vaikuttavat tekijät

Palkansaajien tutkimuslaitos,

Tutkimuksia 83, Helsinki 2002.

ISBN 952-5071-66-9

ISSN 1236-7176

Tilaukset

Irmeli Honka

puh. (09) 2535 7338, fax (09) 2535 7332

e-mail: Irmeli.Honka@labour.fi

Tilaushinta: 13,46 €